

תסמינים של פניקה: כ"ץ ונתניהו שופכים מיליארדים, שלא מגיעים לשטח

שר האוצר וראש הממשלה הודיעו אתמול על תוכנית מענקים נוספת ב-2 מיליארד שקל, שנוסחה בחופזה ומיועדת לעסקים שעדיין לא הצליחו להתאושש ■ במקביל, מתברר כי רק 69 אלף עסקים מתוך כ-200 אלף זכאים קיבלו עד כה את מענק הפעימה השלישית, ורק 1.7 מתוך 2.5 מיליארד שקל חולקו

08:00 30.06.2020 מאת: [סיון קלינגבייל, אבי וקסמן](#)

מענק ההשתתפות בהוצאות קבועות, שעליו החליטה הממשלה ב-24 באפריל, היה אמור לספק סיוע מהיר לעסקים שנפגעו ממשבר הקורונה. הגשת הבקשות למענק נפתחה לפני יותר מחודש וחצי - אבל עד כה, רק כשליש מהסכום שתוקצב למענק שולם לעסקים.

לפי נתוני רשות המסים, עד אתמול הוגשו 86.4 אלף בקשות לקבלת מענק ההשתתפות בהוצאות, המכונה גם "הפעימה השלישית". סכום המענק הוא עד 400 אלף שקל לעסק, ללא תלות בזכאות למענק לעידוד תעסוקה - שנחקק באחרונה, ובשירות התעסוקה ורשות המסים נערכים לשלמו.

מתוך הבקשות שהוגשו, הושלם הטיפול בכ-69.9 אלף. עוד כ-16.5 אלף נמצאות בטיפול, ובכ-12.6 אלף מהן שולמו מקדמות, מאחר שנדרשת "בדיקה מעמיקה" של הבקשות, לדברי רשות המסים. שאר הבקשות, אומרים ברשות, הן כאלה שהתקבלו בימים האחרונים או עומדות בפני תשלום.

על פי הרשות, עד כה שולמו מענקי השתתפות בהוצאות, או מקדמות בגינם, בסך כ-1.35 מיליארד שקל. מלבד זאת, שולמו 336.4 מיליון שקל כ"תוספת לעסק קטן" - מענק של 3,025-700 שקל המשולם לעסקים שהמחזור השנתי שלהם 18-300 אלף שקל בחודש, כתחליף למענק ההשתתפות בהוצאות. סך ההוצאה על המענק והתוספת עד כה היא אם כך כ-1.7 מיליארד שקל - בעוד התקציב שהוקצה למענק הוא 5.2 מיליארד שקל.

שר האוצר אינו מרוצה

ברשות המסים שבעי רצון מקצב התשלומים, אבל מהשטח עולה תמונה אחרת. מעיד על כך קצב הגשת הבקשות: מתוך פוטנציאל של יותר מ-200 אלף זכאים למענק ההשתתפות בהוצאות, הוגשו רק כ-86 אלף בקשות עד כה.

אף שחלק מהבקשות למענק נענות במהירות - בקשות אחרות מעוכבות לבדיקה. ר"ח יניב גוזלן ממשרד גוזלן לוריא ושות' טוען כי בכשני שלישים מהבקשות שהגיש גוזלן בשם

לקוחותיו, עדיין לא התקבלה תשובה.

שר האוצר עצמו מתח ביקורת על קצב העברת הכספים. בראיון בחדשות 12 במוצאי שבת האחרונה אמר כ"ץ כי ניצול המענקים חלקי, בגלל טעויות שנעשו לפני שנכנס לתפקידו.

"אין כתובת"

במכתב ששיגר גוזלן לשר כ"ץ ולמנהל רשות המסים, ערן יעקב, הוא קובל על כך שחלק גדול מהבקשות למענק אינן זוכות למענה - בניגוד לתמונה העולה מנתוני רשות המסים. גוזלן בחן נתונים מהמשרד שבו הוא שותף, שהגיש מאות בקשות למענק ההשתתפות בהוצאות, וכן במשרדים אחרים, המטפלים בעוד מאות עסקים קטנים ובינוניים. לטענתו, עד כה רק ב-25%-35% מהבקשות שהגיש כל משרד אושר תשלום המענק בסכום המלא שביקשו העסקים - ובמרבית הבקשות האלה הסכום היה קטן יחסית. 65% מהבקשות שהגיש משרדו של גוזלן לא קיבלו אישור.

בין הבקשות שלא אושרו, ב-45% שולמה מקדמה בגובה 20% מסכום הבקשה עד לביור; בכ-10% שולם מענק שחושב לפי הנתונים שבמחשבי רשות המסים, ולא לפי הנתונים בבקשה, שהיו מביאים לתשלום מענק גדול יותר; בכ-25% מהבקשות התקבלה הודעה טכנית על כך שהבקשה מעוכבת לביור - ללא כל נימוק או תקשורת מהמועד שבו התקבלה הודעת העיכוב; ועל כ-20% מהבקשות לא התקבלה כל תשובה.

"הנתונים יוצרים אצלנו תחושה שברשות המסים נוטים לשחרר סכומים קטנים ביתר קלות, ומעכבים - ללא קשר לתוכן ולמאפייני העסק או התביעה, באופן סלקטיבי ומפלה - תביעות 'גדולות'", כתב גוזלן לכ"ץ וליעקב.

לדברי גוזלן, הוא מתקשה לקבל תשובות מרשות המסים, בגלל זמני המתנה ארוכים במוקד הטלפוני, או מפני שהמוקדנים של הרשות נדרשים לברר פרטים שונים על כל בקשה. "אין כתובת ואין דרך מעשית לטפל בביוריים", הוא אומר.

נשיא להב (לשכת ארגוני העצמאים), רועי כהן, מצר על כך שהעסקים הקטנים לא זוכים ליהנות מהתקציב שהוקצה לצורך פיצויים להם. "כ-700 מיליון שקל מתקציב הפעימה השנייה של המענק לעצמאים עדיין לא נוצלו, אבל המדינה לא נותנת מענק לכ-20 אלף עסקים קטנים שרשמו הפסדים ב-2018, גם אם הרוויחו ב-2019. יחד עם הפעימה השלישית יש יותר מ-4 מיליארד שקל שיועדו לעסקים. הכסף מחכה לאנשים, אבל לא נותנים אותו", אומר כהן.

הוא מזכיר כי קבלת מענק ההשתתפות בהוצאות אינה מתאפשרת גם לכ-20 אלף עסקים, לפי הערכותיו, שפועלים במסגרת איחוד עוסקים שהכנסותיו השנתיות עולות על 20 מיליון שקל, או שנפתחו בשלהי 2019.

ממטרת הכסף של ישראל כ"ץ

שר האוצר כ"ץ וראש הממשלה בנימין נתניהו, הודיעו אתמול (ב') כי הם מקדמים תוכנית מענקים חדשה בסך 2 מיליארד שקל לעסקים שנפגעו ממשבר הקורונה. המענק החדש מיועד לעסקים שלא הצליחו לחזור לפעילות עם הסרת מרבית ההגבלות על פעילות

המשק, ונשארו סגורים לחלוטין או למחצה במאי וביוני - כגון מוסדות תרבות ופנאי, חברות תיירות ואולמות אירועים.

ההודעות שפירסמו נתניהו וכ"ץ על המענק החדש אינן מגלות הרבה על אופן חישובו - וניכר כי נוסחו בחופזה. בהודעות נכתב כי המענק יוגבל בתקרה של 400 אלף שקל לעסק; עסקים שהכנסותיהם השנתיות (לפני משבר הקורונה) היו עד 20 מיליון שקל, יהיו זכאים למענק אם הכנסותיהם במאי ויוני ירדו ה-60% לפחות, וכי עסקים כאלה יהיו זכאים למענק בסכום של עד 15%-10% מהמחזור שלהם; עסקים גדולים יותר, שהכנסותיהם השנתיות 20-100 מיליון שקל, יהיו זכאים למענק רק אם הכנסותיהם במאי ויוני צללו ב-80% לפחות. עוד הוכרז כי עצמאים שהכנסותיהם השנתיות עד 300 אלף שקל יקבלו מענק נוסף, "כפול בהיקפה ביחס לפעימה הקודמת", וכי המקדמות שיושלמו בגין המענקים יוגדלו מ-20% ל-40%. כ"ץ החליט כי עסקים שלא פיטרו עובדים או הוציאו עובדים לחל"ת יהיו זכאים למענק גדול יותר - כפי שהיה גם במענק ההשתתפות בהוצאות קבועות.

בלשכת כ"ץ אומרים כי המענק ימומן באמצעות הסטה פנימית של כספים בתוך התוכנית הכלכלית להתמודדות עם משבר הקורונה, המסתכמת בכ-100 מיליארד שקל. בתוכנית זו שוריינו 16 מיליארד שקל למענקים וסיוע לעסקים ועצמאים. עדכון הסכום מחייב אישור של ועדת הכספים רק אם הוא עולה על 15% - ולכן הגדלתו ב-2 מיליארד שקל לא תחייב אישור מהוועדה, אם כי עשוי להידרש אישורה להקטנת הסכומים המוקצים לסעיפים אחרים בתוכנית.

שובה של הנוסחה המסובכת

המענק יינתן לפי אותם העקרונות של מענק ההשתתפות בהוצאות קבועות - המענק בסכום של עד 400 אלף שקל לעסק, שעליו החליטה הממשלה באפריל. בעוד תנאי סף לקבלת המענק הוא היה ירידת הכנסות של 25% לפחות במאסר ואפריל 2020, הרף במענק החדש יהיה ירידת הכנסות של 60% לפחות במאי ויוני 2020 בהשוואה להכנסות בחודשים אלה ב-2019.

אופן החישוב של המענק יהיה תלוי בגודל העסק. עסקים (עצמאים או חברות) שהמחזור השנתי שלהם הוא 18-300 אלף שקל, ושהכנסותיהם במאי ויוני צללו ב-60% או יותר, יקבלו סכום קבוע, ללא צורך בחישובים מורכבים. שר האוצר הכריז כי סכום המענק לעסקים כאלה יהיה כפול מזה שנקבע בפעימה הקודמת. בפעימה היא ניתנו 700 שקל למי שהמחזור החודשי שלו 8,333-1,500 שקל; 1,875 שקל למי שהמחזור החודשי שלו 16,667-8,333 שקל; ו-3,025 שקל למי שהמחזור החודשי שלו 25,000-16,667 שקל. לפי ההצהרה של שר האוצר, אפשר יהיה לצפות כעת למענקים בסך 1,400 שקל, 3,750 שקל ו-6,050 שקל, בהתאמה.

עסקים שהמחזור השנתי שלהם נע בין 300 אלף שקל ל-20 מיליון שקל, ושהכנסותיהם במאי ויוני צללו ב-60% או יותר, יקבלו מענק שיחושב ברוח הנוסחה שאומצה במענק ההשתתפות בהוצאות קבועות. סכום המענק יהיה דומה לסכום המענק בהשתתפות קבועות - ויוגבל בתקרה של 400 אלף שקל. הנוסחה לחישוב המענק מביאה בחשבון משתנים כגון התשומות של העסק ב-2019, למעט תשומות ציוד. כמו כן, לפי הנוסחה, עסקים אמורים להיות זכאים למענק גדול יותר ככל שמיעטו לפטר עובדים או להוציא עובדים לחל"ת בעקבות משבר הקורונה.

עסקים שהמחזור השנתי שלהם הוא 100-20 מיליון שקל יידרשו להציג ירידה חדה יותר בהכנסותיהם – 80% או יותר – כדי להיות זכאים למענק. נוסחת החישוב תהיה דומה לזאת של העסקים שהמחזור שלהם בין 300 אלף שקל ל-20 מיליון שקל. גם במקרה זה יוגבל המענק בתקרה של 400 אלף שקל.

התקציב המיועד למענק החדש הוא 2 מיליארד שקל – לעומת 5.2 מיליארד שקל שהוקצו למענק ההשתתפות בהוצאות קבועות. הסכום הנמוך יותר נובע מההערכה שמרבית העסקים שהיו זכאים למענק ההשתתפות בהוצאות קבועות, לא יהיו זכאים למענק החדש – היות שהירידה בהכנסותיהם במאי ויוני אינה חדה מספיק.

במשרד האוצר שוקלים אם להתחשב בטענות שהועלו נגד הקריטריונים למענק ההשתתפות בהוצאות קבועות – למשל של עסקים חדשים, או של עסקים שהכנסותיהם ב-2019 היו נמוכות באופן חריג. כדי להאיץ את העברת המענקים לעסקים, הוחלט כי המקדמות שישולמו למי שהגיש בקשה המצויה בהליכי בדיקה יהיו בשיעור 40% מהמענק שביקש, במקום 20% כפי שנהוג במענק ההשתתפות בהוצאות קבועות.

"נתונים לא מדויקים"

מרשות המסים נמסר בתגובה: "הנתונים המוסמכים שהועברו על ידי הרשות מעידים כי הנתונים המוצגים על ידי משרד רואי החשבון אינם מדויקים, ואנו לא מוצאים לנכון להתייחס אליהם מעבר לכך. באשר למדווחים במסגרת איחוד עוסקים - הרשות מיישמת את החלטת הממשלה".

גוזלן ביקש מהרשות לשלם לפחות את סכום המענק שאינו שנוי במחלוקת, ולהשאיר לדין רק את התוספת הנובעת מהתאמות שונות הנעשות בנתוני העסקים - למשל בגין הוצאות השכר שהיו להם בשנה שעברה על עובדים שהוצאו לחל"ת ב-2020. על כך אומרים ברשות: "תיקים שבהם שולמה מקדמה הם כאלה שצורפו לתוכנית העבודה לאור בעייתיות בנתונים או בפעילות של העסק, ללא קשר למשבר הקורונה - כך שבזמן תשלום המקדמה, כל הסכום שנוי במחלוקת, ואף על פי כן הוחלט לשלם מקדמה לצורך עזרה בתזרים המזומנים".

לדברי גוזלן, בדיקה פרטנית של כל תיק כזה תאריך חודשים ארוכים, עד כשנה מיום תחילת המשבר - ובכך תוחטא מטרת המענקים, שנועדו להעניק לעסקים אוויר לנשימה. הרשות, הוא אומר, למעשה מודה שהיא זונחת את מהירות התשלום לטובת בדיקה ידנית של אלפי בקשות. גם לוחות הזמנים שנקבעו לערעורים, לדבריו, עשויים להביא לחודשים נוספים של התדיינות.

ברשות המסים אומרים כי הזמנים שנקבעו לערעורים בהחלטת הממשלה נקבעו בעקבות הערכה בדבר מספר ההשגות שיוגשו. "הרשות מצדה תפעל לקדם ככל שניתן את מתן ההחלטה בהשגות", נמסר מהרשות.